

Gromadzenie szczegółowych danych bibliograficznych na temat prac poświęconych poszczególnym hasłom (wyrazom i wyrażeniom) języka rosyjskiego występującym w powszechnie znanych słownikach ogólnych języka rosyjskiego¹ uznałem za potrzebne – przynajmniej mnie samemu – ponad ćwierć wieku temu. W 1994 r. ukazała się moja niewielka publikacja: *Przewodnik bibliograficzno-leksykalny po współczesnym językoznawstwie rosyjskim* (Toruń). 10 lat później wyszła znacznie już obszerniejsza rzecz: J. Wawrzyńczyk, E. Małek, *Z materiałów do słownika bibliograficznego języka rosyjskiego. Terminologia lingwistyczna. Wybrane terminy wiedzy o kulturze i literaturze. Neologizmy, hapaks legomena* (Warszawa 2004), która kilka lat potem rozrosła się do wydania dwutomowego, liczącego ok. 1400 stron, pt.: *Mały słownik bibliograficzny języka rosyjskiego* (Warszawa 2010-2012). Tworzony zasób informacji jest systematycznie rozbudowywany. Współkserptorka zdecydowała w zeszłym roku, że wersja internetowa słownika² powinna być jednoautorska.

W procesie poznania podstawą jest opozycja: p i nie-p, p i nieprawda, że p. Znane mi od czasów studenckim bibliografii lingwistyczne zniechęcały mnie – im grubsza, tym niechęć do wertowania większa. Tomy znakomitej (i bezcennej) *Linguistic Bibliography / Bibliographie Linguistique*, wydawanej od 1949 r. w Holandii, w ostatnich latach liczą już po 1000 i więcej stron, co niejednego użytkownika może po prostu frustrować. Wytrwali Holendrzy w miarę przyrostu objętości kolejnych tomów ulepszają strukturę ich treści, wprowadzając bardziej szczegółowe klasyfikacje zapisów bibliograficznych, ułatwiające nieco użytkownikom znajdowanie potrzebnych im danych, niemniej korzystanie z tych tomów jest nadal uciążliwe. Istniejący od niedawna polski system upowszechniania informacji bibliograficznej, konkurencyjny poniekąd względem holenderskiego, iSybislaw (dostępny w Internecie), również nie stanowi radykalnego zwrotu z punktu widzenia precyzji, zakresu i wygody w prezentacji danych i metadanych.

WSBJR obejmuje oczywiście tylko język rosyjski, nie całe jego dzieje, lecz okres od wieku XIX do dziś. Rusycystyka lingwistyczna w Rosji i na świecie ma ogromny dorobek. Jest to wiele tysięcy publikacji (książek i artykułów), których najpełniejszy rejestr bibliograficzny można znaleźć w wymienionej wyżej bibliografii holenderskiej. Ogarniając dane jednego tylko języka, projekt WSBJR idzie znacznie dalej i głębiej zarazem. Od słownika ogólnego języka rosyjskiego (takiego jak np. popularny słownik S. Ożegowa) różni się zewnętrznie tym, że w artykułach hasłowych zamiast opisu znaczeń i przykładów użycia poszczególnych haseł podaje ułożoną w porządku chronologicznym bibliografię prac naukowych, a także niektórych popularnonaukowych, poświęconych poszczególnym wyrazom hasłowym. Każdy artykuł zatem podaje literaturę przedmiotu na temat danego hasła – nagłówek artykułu, wskazuje, gdzie ów wyraz języka rosyjskiego został opisany, poddany pełnej lub fragmentarycznej analizie gramatycznej, semantycznej czy pragmatycznej. Ze względu na ogrom literatury językoznawczej bibliografia „przyhasłowa” sporządzana przeze mnie nie może być wyczerpująca w 100 procentach (никто не обнимет необъятного!), niemniej zasób informacji zawartej w WSBJR jest godny uwagi, wykracza bowiem daleko poza strukturalne możliwości wspomnianej bibliografii holenderskiej czy innych zbiorów informacji naukowej. WSBJR dostarcza danych i metadanych podstawowych nt. obiektów badanych czy konstruowanych w lingwistyce, konkretnych wyrazów, wyrażeń językowych, jak булочка, вермут, русак, licznych terminów lingwistycznych i pozalingwistycznych, jak агрооним, инокоммуникант, квазиморфема (wielu z nich nie notuje żaden z istniejących słowników terminologii lingwistycznej). Znaczna jest w WSBJR liczba neologizmów nie odnotowanych ani w słownikach ogólnych, ani w słownikach specjalnych języka rosyjskiego. Siatka haseł WSBJR liczy już niemal 57 000 pozycji. Odnoszą się one – co należy podkreślić – po części także do pogranicza lingwistyczno-literaturoznawczo-kulturologicznego, dzięki

¹ Takich, jak np. 17-tomowy – od dawna już traktowany jako dzieło klasyczne rosyjskiej leksykografii – *Словарь современного русского литературного языка* (Москва ; Ленинград 1948-1965); liczy on ok. 125 tys. haseł.

² Dalej w skrócie: WSBJR.

czemu słownik może się przydać nie tylko lingwistom, ale i literaturoznawcom, kulturologom, jak też pisarzom, publicystom czy dziennikarzom.

Materiały bibliograficzne podzielone są na części w określonych przedziałach literowych, co ułatwia ich przeglądanie. Całość zamyka Fotoaneks, w którym umieszczone zostały zeskanowane cytaty tekstowe, dokumentujące niektóre hasła (jest to nawiązanie do fotoleksykografii, nowej subdyscypliny lingwistycznej³).

Wydanie elektroniczne WSBJR można – w odróżnieniu od papierowego – bez trudu poszerzać, uzupełniać, aktualizować i poprawiać, co postaram się czynić w miarę systematycznie. Będę wdzięczny za wszelkie sugestie i uwagi o nim, za wskazywanie błędów, braków i innych mankamentów projektu (j.wawrzynczyk@uw.edu.pl).

³ Por.: J. Wawrzyńczyk, *Z leksykografii polskiej i obcej. Szkice, uwagi, polemiki*, Warszawa 2016, s. 469-496.